

VAN STOLKPARK KOERIER

Nieuwsblad van en voor alle bewoners van het Van Stolkpark en de Scheveningse Bosjes

13e jaargang

Uitgave van de Wijkvereniging "Van Stolkpark"

Nr 53 - september 1991

Overnemen uit de inhoud van de Van Stolkparkkoerier alleen met toestemming van de redactie, en met bronvermelding.

Luchtfoto van de Scheveningse Bosjes in 1933 (© Topografische Dienst)

De Algemene Ledenvergadering

van de Wijkvereniging "Van Stolkpark" zal gehouden
worden op

maandag 30 september

20.00 uur

in het Eerste VCL, Van Stolkweg 35

Zaal open 19.30 uur

De agenda is inmiddels verspreid

Modernisering van de statuten

De statuten van de Wijkvereniging "Van Stolkpark" dateren van 18 maart 1974. Zij werden op 19 juli 1975 goedgekeurd.

Ook al hebben zij in redelijke mate voldaan, toch stelt het bestuur voor tot wijziging van de statuten te komen. Daartoe is met het advocaten- en notariskantoor Barents & Krans een concept opgesteld, dat vanaf heden bij Duinrust ter inzage ligt. Het bestuursvoorstel tot statutenwijziging staat op de agenda van de algemene ledenvergadering van 30 september.

Wat houden de nieuwe statuten in?

De doelstellingen van de wijkvereniging worden nader uitgewerkt. De vereniging stelt zich ten doel als bewonersorganisatie de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de bewoners van het Van Stolkpark, in hoofdzaak bestaande uit het bevorderen van een goed woon- en leefklimaat. Hieronder wordt mede begrepen het behoud van het karakter van het Van Stolkpark.

De vereniging stelt zich mede ten doel als wijkvereniging het organiseren van gemeenschappelijke sociaal-culturele manifestaties van de wijk.

Hierbij treedt de vereniging op als onafhankelijk orgaan zonder binding met politieke, religieuze, etnische of commerciële groeperingen.

Ook de middelen waarmee de vereniging dit doel tracht te bereiken zijn nader uitgewerkt.

Leden van de vereniging zijn alle bewoners van het Van Stolkpark, die de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, tenzij zij te kennen hebben gegeven geen lid van de vereniging te willen zijn. Dit houdt verband met de subsidievoorwaarde van de gemeente alléén alle bewoners de Koerier krijgen en de algemene vergadering kunnen bijwonen. Een en ander is overigens al praktijk.

Hoe komt de wijkvereniging dan, in aanvulling op de gemeentelijke subsidie, aan de benodigde financiën? Hierin wordt voorzien door de oprichting van een stichting Vrienden van het "Van Stolkpark", die wordt bestuurd door het bestuur van de wijkvereniging. Alle bewoners, die nu lid zijn van de wijkvereniging, zul-

len in het vervolg jaarlijks een accept-girokaart ontvangen met het verzoek hun bijdrage te storten op de rekening van de Vrienden. De bedoeling hiervan is, dat de vrijwillige bijdrage van de bewoners niet meer in mindering gebracht kunnen worden op het gemeentelijk subsidie.

In de nieuwe opzet zijn er dus twee, onderling nauw verbonden, rechtspersonen: de Wijkvereniging zelf en de Stichting Vrienden van het "Van Stolkpark". Dit systeem is ook door andere bewonersorganisaties ingevoerd.

Tenslotte bevat de statutenwijziging van de Wijkvereniging "Van Stolkpark" nog enkele andere aanpassingen van min of meer technische aard. De regeling voor het oproepen van ledenvergaderingen is bijv. verder uitgewerkt, terwijl voorts is bepaald dat tot statutenwijziging kan worden besloten door een vergadering waarin tenminste 50 leden aanwezig zijn. Naar alle waarschijnlijkheid is er later nog een tweede vergadering nodig: volgens de huidige statuten kan immers slechts met één vergadering worden volstaan indien dan drie kwart van het aantal leden aanwezig is. Als deze zeer hoge opkomst niet gehaald wordt, moet een nieuwe vergadering plaatsvinden, waarin het definitieve besluit kan worden genomen, ongeacht het aantal aanwezige leden. Deze tweede vergadering is op 28 oktober gepland.

Tot zover een korte samenvatting van het bestuursvoorstel tot modernisering van de statuten en in verband daarmee de oprichting van de Stichting Vrienden van het "Van Stolkpark".

Jan van Rijkevorsel

Nieuwe ontwikkelingen rond Madurodam

Na een maandenlange "radiostilte" gonst het nu weer van de bedrijvigheid rond de voorgenomen uitbreiding en vernieuwing van Madurodam. Ook nu is er nog geen reden tevreden achterover te leunen bij het resultaat, dat de bewoners- en natuurbeschermingsorganisaties gezamenlijk en eensgezind met hun acties hebben behaald. Duidelijk werd in de afgelopen weken, dat het roer "om" is, zowel bij Madurodam als bij de gemeente.

Het bestuur van Madurodam wil niet meer vasthouden aan het oude plan, omdat het niet bij voortduring in onmin met "de burens" wil leven. Het gemeentebestuur heeft bij alle andere mogelijkheden, die het heeft laten onderzoeken, ook laten nagaan of uitwerking van het bewonersplan kans van slagen zou bieden. En dat blijkt - hoe kan het anders - metterdaad het geval, al is het in een wat andere vorm dan destijds voorgesteld. In elk geval is afgezien van de kaalslag van 2,5 ha bos. Uitwerking en uitvoering van het ontwikkelde schetsplan zal zowel van Madurodam als van de gemeente aanzienlijke financiële offers eisen. Of het zover zal komen en of Madurodam voor

Den Haag behouden blijft is nu in sterke mate afhankelijk van de steun, die daarvoor verkregen kan worden van de bewoners- en natuurbeschermingsorganisaties. En met hen de tienduizenden bewoners van Den Haag en Scheveningen, waarvoor zij opkomen.

Terwijl ik dit schrijf wordt nog druk overleg gevoerd om die steun te verwerven. De uitkomst van dat overleg is vermoedelijk al bekend, als dit nummer van de Koerier verschijnt. Van harte hoop ik, dat de plaatselijke bestuurders "na jaren van star en nauwelijks bespreekbaar handelen" - zoals Piet Spaans in het vorige nummer schreef - er nu blijk van zullen geven,

dat zij behalve voor de belangen van Madurodam nu ook voldoende oog hebben gekregen voor de gerechtvaardigde verlangens van de burgers. Als dat het geval blijft te zijn zullen we er met elkaar wel uit komen, want het is beslist niet zo, dat er aan de nieuwe aanpak geen bezwaren kleven. De voor- en nadelen van het nieuwe plan zult u voor u zelf kunnen afwegen tijdens de eerstvolgende algemene ledenvergadering, die vanwege bespreking van dat plan door de betrokken raadscommissies op woensdag 2 oktober is vervroegd tot maandag 30 september.

Mr. Ton Landheer

Stadsbeheer

De Gemeente Den Haag is gereorganiseerd. Wat zijn daarvan de consequenties voor ons gewone burgers? Behalve dat alle telefoonnummers niet meer kloppen en weinig ambtenaren meer op de zelfde plaats zitten... moeten we er uiteindelijk allemaal beter van worden: bedrijfsmatige aanpak, een duidelijker organisatie, hergroepering van taken, en kortere lijnen naar de uitvoerders.

Uit de reorganisatie is Stadsbeheer als grootste dienst te voorschijn gekomen. Een dienst die voor ons allen van belang is omdat zij zich bezig houdt met onze directe omgeving: onder andere reiniging, groen, wegen en water, kortom milieu.

Bovendien hoeven wij met onze problemen op dit gebied nu niet meer naar allerlei verschillende instanties op allerlei plaatsen in Den Haag. We kunnen terecht op één plek: bij Stadsbeheer op het Stadsdeelkantoor Scheveningen, Duinstraat 10, geopend tussen 8.15 uur en 14.00, of bellen naar 353 56 50.

Na 16.00 uur kan men voor calamiteiten ook altijd bellen naar 353 63 53.

Handige telefoonnummers van Stadsbeheer:

Servicebureau - 353 63 53
Avondstoringsdienst - 353 63 53
Milieutelefoon - 353 66 66
Klein Chemisch Afval - 353 62 24
Grovuul-ophaaldienst - 366 08 08
Ongedierte bestrijding - 353 61 95
Verkeersspreekuur - 353 68 24
Havenbedrijf - 352 76 00
Ambulante Handel - 380 20 36
Begraafplaats Kerkhoflaan - 350 40 36
Begraafplaats Westduin - 391 20 04
Camping Ockenburgh - 070-325 23 64

De Stadsdeelchef van Stadsbeheer in Scheveningen, mevrouw Coemaet met haar team (foto Peter van Oosterhout voor Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer)

Stadsdeelchef Scheveningen

In de vorige Koerier ontmoetten wij de stadsdeelcoördinator, mevrouw Ineke van der Meer.

Ditmaal zochten wij op mevrouw A. Coemaet-Kalmijn, Stadsdeelchef Scheveningen bij de Dienst Stadsbeheer.

Mevrouw Coemaet benadrukte meteen dat zij niet alleen werkt, maar deel uitmaakt van een team (zie foto).

Haar belangrijkste functie is het coördineren, waarop zij goed is voorbereid door haar vorige werk bij de Sociaal Economische Raad (SER). Zij integreert de werkzaamheden van de verschillende sectoren voor Scheveningen, met als leidraad de wensen en behoeften van de bewoners, en als doel de verbetering van de leefbaarheid.

Voor de structurele problemen en

grote lijnen is er overleg met de bewonersorganisaties. Dergelijke vraagstukken worden door mevrouw Coemaet verzameld en doorverwezen naar de uitvoerders van de verschillende sectoren, bijvoorbeeld de Groenopzichters van het gebied "landgoederen", de Stadsdeelinspecteur Herbestrating, of de Reinigingsinspecteur. Voor kleine gebreken is er de serviceploeg die gereed staat om zonodig onmiddellijk op te treden. Zij kan hinderlijke takken snoeien, vergeten vuil verwijderen, aangereden bomen verplegen, losse tegels terugzetten.

Actiepunten

Mevrouw Coemaet heeft van de Wijkvereniging een lijstje actiepunten gekregen. De meeste daarvan komen voort uit ledenvergaderingen. Maar noch

de wijkvereniging, noch de dienst Stadsbeheer is alziende: dus schroomt u niet uw klachten of opmerkingen zelf door te geven! Bij Stadsbeheer wil men ook wel uitleggen waarom sommige dingen anders gebeuren dan vroeger. Werd er bijvoorbeeld ooit kwistig met bestrijdingsmiddelen gespoten, tegenwoordig is men daar heel voorzichtig mee. Gevolg is dat er wel eens wat onkruid langs de stoep blijft staan, hoewel onkruid... soms betreft het heel bijzondere plantesoorten die bijna zijn uitgestorven!

Reiniging

Het huidige beleid van de grote schoonmaken na verwijdering van geparkeerde auto's zal worden voortgezet. De in de weg staande containers, de verdwenen en niet geleegde prullebakken blijven een punt van zorg.

In oktober 1992 worden ophaaldienst en veegploeg onder één dak bijeengebracht, hetgeen naar mevrouw Coemaet ons verzekert, zeer zeker zal helpen om de heilige graal te bereiken: dat de veegploeg echt komt nadat het vuilnis is opgehaald! Natuurlijk moeten de burgers wel helpen door zakken vlak voor het ophalen goed afgesloten buiten te plaatsen.

Hetgeen volgens onze ervaring niet helpt: want vogels, zwervkatten en anderen hebben weinig

tijd nodig om de zakken open te scheuren.

Volgend jaar staan er nog meer grote veranderingen op het programma: we zullen ons afval gescheiden aan moeten gaan bieden. Misschien komen we dan wel in aanmerking voor ondoorpikbare minicontainers? Ons verzoek is in ieder geval genoteerd... Enkele bewoners klaagden over het verlies van hun dierbare oude afvalcontainers. Indien deze van anderen beschadigd zijn en de handen van de ophalers kunnen verwonden is het verwijderen gerechtvaardigd, maar in andere gevallen kan compensatie worden geboden in de vorm van een minicontainer. Overigens: als u zich heeft afgevraagd wat te doen met kadavers van katten en dergelijke: vooral niet aanraken, maar bellen naar Stadsbeheer, die ze zal opruimen. Verder kan de dierenambulance ook helpen.

Groen

Onlangs is ons weer een nieuwe nota beloofd, het Groenbeleidsplan. De verwildering van het groen is echter vooral te wijten aan een overmatig snoeien in het onderhoudsbudget.

Met bestrating optillende boomwortels, opschot rond bomen en dergelijke weet de serviceploeg wel raad.

met het gescheiden ophalen van huisvuil. De bewoners zijn dan verplicht het huisvuil gescheiden aan te bieden.

Na een jaar, in oktober 1992, gaan in de tweede fase Scheveningen, Segbroek en de Haagse Hout meedoen. Nog een jaar later zal in de hele stad huisvuil en bedrijfsafval gescheiden ingezameld en afgehaald worden. Nog ruime tijd na deze fasegewijze invoering zal door voorlichting getracht worden de respons zo groot mogelijk te maken. Uit ervaringen van dergelijke projecten in andere steden is gebleken dat voorlichting een cruciale rol speelt om het project te doen slagen. Er wordt immers een fors beroep gedaan op de medewerking van alle burgers.

Verzoeken om inrichting van speelweides worden bekeken.

Honden

Onlangs is het aanlijngedod van honden in de Scheveningse Bosjes tijdens het broedseizoen aan de orde geweest in de Commissie Milieu: wethouder Vlaanderen zegde toe de indeling zonodig te herzien.

Verkeer

Op de Professor Gerbrandyweg en Hogeweg zijn pas metingen verricht, die hebben aangetoond dat daar te hard gereden wordt. Deze deze straten komen op termijn in aanmerking voor snelheidsbeperkende maatregelen.

De nieuwe plannen voor Madurodam zullen eveneens ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor het verkeer in het "Van Stolkpark".

Verkeerskwesies worden besproken in het "vooroverleg verkeerszaken", gevormd door vertegenwoordigers van alle verschillende sectoren die er mee te maken hebben: de Dienst REO, de verkeerspolitie, brandweer, groen enz. Men kan ook terecht op het verkeersspreekuur: bellen tussen 15.00 en 16.00 uur naar 353 68 24 voor het maken van een afspraak.

Caroline de Jong-Boon

Project gescheiden inzameling van afval

Om een reductie te bereiken van de hoeveelheid huisafval en de uitstoot van schadelijke stoffen die bij vuilverbranding vrijkomen te verminderen heeft de gemeente een beleidsprogramma opgesteld voor het gescheiden inzamelen en ophalen van afval. Hierbij geldt als uitgangspunt dat gescheiden inzameling niet meer op basis van vrijwilligheid zal kunnen geschieden. Het ligt in de bedoeling vanaf oktober 1991 in de wijken Loosduinen en Escamp te beginnen

Alleen als men van het nut overtuigd is zal medewerking tot stand komen. Maar niet alleen 'het waarom' is belangrijk, ook de scheidingsregels moeten duidelijk zijn. Hoe en wanneer moeten welke stoffen aangeboden worden. Tenslotte is een goede service nodig om tijdens de ophaaldagen de inzameling vlot te laten verlopen. Vooral het wegvegen van zwerfvuul na afloop van de ophaaldienst is een belangrijk punt. Om de groei van afval te reduceren is het nodig dat een groter gedeelte van gebruikte grondstoffen hergebruikt wordt: recycling. Een ingeburgerd begrip dat betekent dat er eigenlijk geen sprake is van afval, maar dat na gebruik van een produkt de grondstoffen

opnieuw verwerkt kunnen worden. Vele mensen proberen al geruime tijd zelf wat te doen aan verantwoord weggooien. De glas- en papierbak worden goed gebruikt en het milieudepot in Scheveningen is na een jaar draaien een groot succes gebleken. Op de totale aanvoer van huisvuil is dit echter maar een klein gedeelte. In 1989 werd in Den Haag 160640 ton afval verwerkt, waarvan 8890 ton gescheiden werd aangeboden. Het moet dus beter!

Op welke wijze gaat de gemeente haar plannen uitvoeren? De nadruk zal in de eerste fase liggen op de introductie van de gescheiden inzameling van Klein Chemisch Afval (KCA), Groente-Fruit- en Tuinafval (GFT) en papier. Dit zijn naar aard en hoeveelheid de belangrijkste afvalcomponenten. Alleen al het GFT is ongeveer de helft van de inhoud van een gemiddelde vuilniszak.

Voor de inzameling van GFT zal aan alle huishoudens een groene kunststof "biobak" van 35 liter ter beschikking besteld worden. Voor bewoners met een tuin is een minicontainer beschikbaar. Het ingezamelde GFT-afval zal door de VAM tot compost worden verwerkt. Het overige huisvuil (niet-organisch restafval) kan in een plastic vuilniszak aangeboden worden. In die wijken waar nu tweemaal in de week wordt ingezameld zal in de toekomst een-

maal organisch afval in de biobak opgehaald worden en eenmaal het restafval met een tussenruimte van minimaal twee dagen.

KCA-inzameling is gepland op éénmaal per acht weken. Een chemocar stopt in de straat om de bewoners in de gelegenheid te stellen het KCA in een chemobox aan te bieden. De chemoboxen worden net als de biobak ter beschikking gesteld. Voor een gedeelte wordt het KCA opnieuw in de kringloop opgenomen, maar voor het grootste gedeelte (ca. 92%) verbrand in speciale chemovens.

Voor het ophalen van oud papier wordt gedacht aan een inzamel-frequentie van eenmaal per maand op een vaste dag (bijvoorbeeld de derde donderdag van iedere maand). De inzameling vindt plaats op de normale ophaaldag. Het is belangrijk dat het papier goed gebundeld wordt aan-geleverd om het ontstaan van zwerfvuil zo veel mogelijk te voorkomen. In Den Haag blijken goede mogelijkheden te zijn om het papier bij de tussenhandel af te zetten. Een recyclingsgarantie is daarbij een vereiste. Met verschillende bedrijven zijn gesprekken gaande om de te verwachten hoeveelheden te kunnen afzetten.

Voor overige stoffen zoals hout, textiel, glas en kunststoffen worden voorlopig geen voorschriften gegeven, omdat de gescheiden verwerking niet gegarandeerd kan

worden. Hier geldt dat gebruik van de glasbak en het milieudepot een uiterst belangrijke functie houden. Het wordt aanbevolen om textiel aan te bieden aan charitatieve instellingen, die voor een verantwoord hergebruik zorgen.

Hoewel de noodzaak van gescheiden inzamelen duidelijk is, hebben de plannen van de gemeente veel protest opgeroepen. Velen vinden het een ingewikkelde manier om zich van hun afval te ontdoen. Verschillende bewaarplaatsen voor de verschillende soorten afval neemt ook meer plaats in. Deze bezwaren zijn te begrijpen, maar gezien de aanslag op het milieu van de steeds maar groeiende afvalberg is de nieuwe maatregel een welkom initiatief. Het Van Stolkpark zal pas in de tweede fase (oktober 1992) mee gaan doen in dit project.

Afhankelijk van ervaringen die opgedaan worden in Loosduinen en Escamp kan het beleid nog herzien en aangepast worden. In de Koerier zullen wij u op de hoogte houden van verdere ontwikkelingen. Tot die tijd is het zeer wenselijk op vrijwillige basis het huisvuil reeds zoveel mogelijk gescheiden aan te bieden. Doen!

Hanneke Farkas-Teekens

(Project Gescheiden inzameling van afval, uitvoeringsplan mei 1991 van de Dienst Stadsbeheer/Sector Milieu van de Gemeente Den Haag)

Over bouwen, breken en behouden

In de zomermaanden hebben niet veel bouwactiviteiten in de wijk plaatsgevonden.

De Hongaarse ambassade aan de Hogeweg 14 heeft een vergunning aangevraagd voor de bouw van een garage achter het gebouw. Deze vergunning is verleend en met de bouw is reeds begonnen. Het ziet er naar uit dat de nieuwe aanleg van de tuin minder asfalt en meer groen te zien geeft.

Bij Duinweg 25 wordt op de eerste en tweede etage verbouwd. Alle bouwafval wordt via een blauwe slurf naar de containers in de tuin gevoerd
(foto Anneke Landheer)

De verbouwing aan Hogeweg 8 is nog niet voltooid.

De voorgevel van het pand van Stolkpark 31 is gerestaureerd en geschilderd.

Ook de residentie van de Bulgaarse ambassadeur aan de Prof. Gerbrandyweg 125 kreeg een fikse opknappbeurt.

Het kantoor van de CMHF aan de Van Stolkweg 8 is verkocht aan Petten & Diecken. De CMHF zal in november verhuizen naar de Nieuwe Parklaan.

Op de Kanaalweg 3 is een groot gedeelte van het kantoorgebouw verhuurd aan de Nederlandse Hartstichting.

Nieuws over de toekomst van de Franse school wijst uit dat pas in het schooljaar 1994-1995 het gebouw aan de Kerklaan beschikbaar komt. De panden, die de school nu in gebruik heeft zullen dus pas kort voor de zomervakantie van 1994 worden ontruimd. Er is dus nog ruim de tijd om een passende oplossing te vinden, waarbij afbraak voorkomen moet worden en het wenselijk is de tuin, althans gedeeltelijk, te herstellen.

Hanneke Farkas

Hogeweg 8 - nog niet voltooid. De containers op de stoep leveren veel ergernis op voor verkeer en voetgangers.

(foto Anneke Landheer)

Van de Belvédère af gezien

In de afgelopen zomermaanden was er in het Van Stolkpark een afspiegeling te zien van gebeurtenissen elders in de wereld.

Na het sluiten van de Joegoslavische grenzen werden vakantiegangers voor Zuid-Oost Europa en Turkije genoodzaakt een omweg te maken om hun bestemming te bereiken.

Eind juni hadden de personeelsleden van de ambassade van Hongarije aan de Hogeweg hun handen vol aan het behandelen van visumaanvragen aan voornamelijk Turkse vakantiegangers. De vakantiegangers stonden vaak al in de vroege ochtend op de Hogeweg, en tot diep in de avond werd er gewerkt. Al heel snel kwamen er prullenbakken om verpakkingsmateriaal van etenswaren en drinkcartons te verzamelen. Een ondernemende landgenoot schonk koffie. De politie zorgde voor een toiletwagen. Al met al verliep het zeer rustig.

Fotograaf Jos van Leeuwen maakte een opname van de drukte op de eerste dag.

Op 17 augustus vond er een demonstratie plaats bij de ambassade van Iran aan de Duinweg. Honderdvijftig in Nederland wonende Iraniërs en Koerdische

Iraniërs lieten aan het eind van een demonstratieve tocht vanaf het Malieveld, hun ongenoegen blijken over de moord op Dr. Shapur Bakhtiar (75), de laatste premier onder de sjah van Perzië.

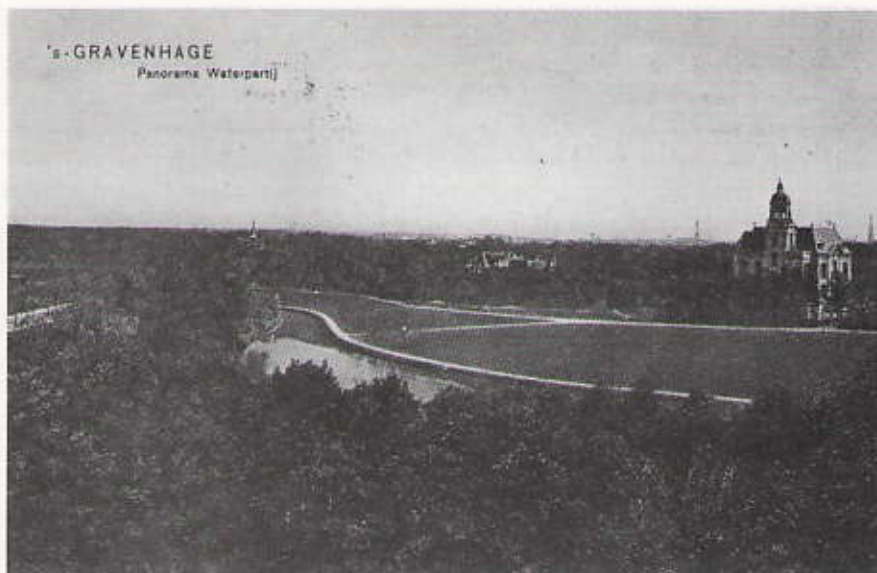
Drukke dagen bij de Hongaarse ambassade na het sluiten van de Joegoslavische grenzen.
(Foto Jos van Leeuwen)

Cremerweg

Schilderachtig wonen aan de rand van de Waterpartij

Wie nu met de auto over de Professor Teldersweg rijdt of er langs fietst of loopt zal er wel geen idee van hebben dat die weg pas in 1953 is aangelegd; zo vertrouwd is die situatie nu. Deze 'stadsautoweg' werd aangelegd als onderdeel van wat een "toeristische toerweg" had moeten worden. Het was de bedoeling, dat men daarlangs van Bergen in Noorwegen tot Lissabon in Portugal op aantrekkelijke wijze langs de Noordzeekust zou kunnen rijden. Het is er nooit van gekomen. Wat wel gekomen is door de aanleg van de Teldersweg is een tweedeling van de Scheveningse Bosjes. Met alle gevolgen vandien. Wie nu probeert de Teldersweg bij de Waterpartij als fietser over te steken, moet die handeling uiterst behoedzaam verrichten, en er de tijd voor nemen. In beide richtingen wordt van de Teldersweg druk gebruik gemaakt. Bovendien wordt er vaak (ver) boven de maximumsnelheid gereden, zoals uit snelheidscontroles door de Verkeerspolitie steeds weer blijkt. Bomen hoefden er in 1953 niet voor te worden gekapt. Dat was al eerder gebeurd. Het terrein, waarop de Teldersweg werd aangelegd is namelijk een onderdeel van de strook grond, waarop achter de kust dwars door Den Haag in de Tweede Wereldoorlog door de bezetters de "Atlantikwall" werd aangelegd. Daarvoor werd veel bebouwing gesloopt en veel bos gekapt. Ook werd een tankgracht door het gebied aangelegd. Zo verdwenen de Scheveningse Bosjes en de villa's die daarin ooit gebouwd werden.

Van de situatie direct na de oorlog geeft een foto, die van de Ver Huellweg af is genomen een goed beeld. Op de troosteloze vlakte zijn behalve een rij "asperges" om tanks te weren nog slechts twee gebouwen te zien. Het verst gelegen is het gebouw, dat kort voor de oorlog nabij de Wittebrug als hoofdkantoor van de KLM

*Panorama van de Waterpartij in 1908 - links het torentje van Devonia, rechts Villa Ten Vijver, en daar tussenin het koetshuis van Ten Vijver
(Uit: Het Van Stolkpark in oude ansichten)*

werd gebouwd en dat nu een onderdeel vormt van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Wat dichterbij staat een villa, die pas in september 1939 gereed kwam, en nog ver na de oorlog, in 1950, werd afgebroken.

Hoe de Scheveningse Bosjes met de bebouwing rond de Waterpartij en een deel van het Van Stolkpark er voor de oorlog uitzagen is duidelijk te zien op een luchtfoto van de Topografische Dienst uit 1933 (zie de voorpagina). Aan de zuidkant van de Waterpartij - die minder groot was dan nu - staan twee gebouwen, Villa Ten Vijver en een koetshuis - de vroegere Villa Paulina, en aan de oostzijde een hele rij villa's, het Cremerpark. Over de bouw en de verdere lotgevallen van die villa's aan de rand van de Waterpartij gaat dit artikel.

Villa Ma Retraite en Villa Paulina

Voordat de Waterpartij werd aangelegd en daar villa's konden worden gebouwd, had de Gemeente had al heel wat klachten gekregen over de onverzorgde, kale toestand van de Bosjes. In 1864 deed Jonkheer H.C.A. Ver Huell als raadslid en als lid van de 'fabricage-commissie' - de toenmalige raadscommissie voor Openbare Werken - een eerste voorstel voor werkelijke verbetering van de Bosjes. Het voorstel

voor de aanleg van een waterpartij volgde in december 1867.

Het af te graven zand kon gebruikt worden voor bouwactiviteiten elders in de stad. De afzanderij begon al het jaar daarop. In 1882 was de Waterpartij gereed, op de beplanting van een klein deel van de glooiingen na. De lengte vanaf het Kanaal bedroeg 660 meter en de breedte varieerde van 8 tot 100 meter. In totaal besloeg de Waterpartij een oppervlakte van 3 hectare en 7 are. Daarbij kwam nog eens 2 1/2 hectare bij van de glooiingen. Ver Huell - die de bijnaam "de stille wethouder van het groen" had verworven - mocht de voltooiing niet meer beleven: hij overleed op 28 augustus 1881. Dat reeds veertien dagen na zijn dood te zijner ere een witmarmeren zitbank aan de Waterpartij werd onthuld betekent niet, dat het gemeentebestuur toen flitsender inspeelde op de ontwikkelingen dan in onze dagen. Het besluit die bank op de richten was al eerder genomen ter gelegenheid van het 25-jarig raadslidmaatschap van Ver Huell.

De villa en het koetshuis, die op de luchtfoto uit 1933 aan de zuidzijde van de Waterpartij aan de toenmalige Dwarsweg - die van de Hogeweg naar de Cremerweg liep - werden in 1883 gebouwd: Villa Ma Retraite en Paulina. Zij werden in 1900 ge-

kocht door het kunstminnende echtpaar Kröller-Müller, dat hier de basis legde voor hun beroemde verzameling, die nu tentoongesteld wordt in het naar hen genoemde museum op de Hoge Veluwe. Villa Ma Reiraite werd naar ontwerp van architect L. Falkenburg omgetoverd tot Huizen Vijver; Villa Paulina werd koetshuis.

Villa Devonla

Aan de oostelijke oever van de Waterpartij lag een terrein dat in 1815 door Domeinen in erfpacht was uitgegeven aan Pieter de Ruijter. Bij de uitgifte werd het terrein vermeld als een perceel duingrond gelegen ten noordwesten van het Galgenveld of beoosten de Scheveningse Straat-

weg, groot 76 roeden en 83 ellen. In 1831 bleken hiervan slechts 24 roeden en 73 ellen aan te wijzen te zijn. Bovendien was de afbakening zo onduidelijk, dat in 1877 bij de verkoop van de grond aan de gebroeders Johannes Joris, Bernardus Petrus en Gijsbertus Antonius Schippers, meester timmerlieden en aannemers, B & W er aan te pas moesten komen om een Salomonsoordeel te vellen over de rechten van de Erven de Ruijter en de pretenties van een tweede eigenaar, Jeroen Jansz. van der Lubbe.

De gebroeders Schippers namen de tijd de ontwikkelingen in de Scheveningse Bosjes af te wachten. In 1887 verkochten zij een deel van de grond aan Jan Reinder Buwalda, hotelhouder

aan de Van Stolkweg. Buwalda verkocht het terrein een half jaar later aan Max H. Salomonson, toen eigenaar van Ma Reiraite. Het overgebleven terrein, groot 6825 are werd in 1892 verkocht voor f 7000 aan Jan Hendrik de Groot, die op het adres Balistraat 93 woonde.

Hiervan liet De Groot voor zichzelf een terrein van 1248 are afbaken. Op dat terrein liet hij een markant huis bouwen, waarvan de toren al van veraf zichtbaar was. Het sousterrain bevatte een tuinkamer met eikenhouten betimmering, een keuken met dienlift naar de eetkamer, een proviëkamer, een kelder met afgeschoten wijnhokken en een brandstoffenbergruimte. De bel-etage bestond uit een marmeren vestibule, een eetkamer, twee ineenlopende kamers met glasdichte serre, een balcongang met balkon, waarvandaan een trap naar de tuin voert, en een watercloset. De kamers en de gang waren voorzien van een parketvloer. Op de eerste etage waren een slaapkamer met een aangrenzende badkamer (waarin een vaste wastafel en een bidet stonden), drie kamers en een watercloset. De tweede etage telde vier kamers en een watercloset.

Verschillende kamers en de gangen hadden geschilderde plafonds. De ramen waren voorzien van jalouzieën.

Op het terrein werd verder een eenvoudig koetshuis gebouwd, en later ook nog een prieel. Op een bouwtekening uit 1897 wordt de omgrenzing van - naar het lijkt - een badgelegenheid aangegeven. Volgens de omschrijvingen die de leggerartikelen in het Kadaster geven zou dit op het terrein achter de naastgelegen huizen Cremerweg 3/4 gelegen zijn. Er wordt echter slechts sporadisch melding van gemaakt.

Villa Devonla - dat vlak achter de in 1881 geplaatste Cremerbank lag - kreeg als adres Cremerweg 2. Tot de aanleg van de Cremerweg had de gemeenteraad besloten op 27 maart 1894. Voor de aanleg van de weg had De Groot 758 are moeten afstaan. De weg werd vernoemd naar Jan Jacob

Villa Devonla, Cremerweg 2. Rechtsachter het fraaie koetshuis
(foto Collectie Gemeentearchief 's-Gravenhage)

Cremer, die vooral bekendheid verwierf als auteur van de "Betuwsche Novellen". Hij woonde in de Archipelbuurt en wandelde graag in de Scheveningse Bosjes. De Cremerweg liep vrijwel langs de Waterpartij en vormde de verbinding tussen de Dwarsweg en de Haringkade. Pas rond 1920 werd de Cremerbrug gebouwd, en tussen het Kanaal en de Nieuwe Parklaan het tweede deel van de Cremerweg aangelegd.

Cremerpark

Na afkoop van de erfpacht op zijn eigendom - in januari 1897, voor f 1000 - richtte De Groot samen met de bankier D.F. Scheurleer en oud-kapitein der infanterie Anne Petrus Vaillant in mei 1897 de Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende goederen "Cremerpark" op. Als doelstelling van de maatschappij wordt genoemd: "het exploiteren, bouwen, verhuuren en weer van de hand zetten van onroerend goed". Devonia maakte geen deel uit van de maatschappij.

De afgelegen ligging van de Cremerweg had ook nadelen. Er moest voor de huizen een eigen "buis dienende tot aanvoer van duinwaterleiding" aangelegd

Plattegronden van de Scheveningse Bosjes in 1901 (boven) en 1953 (onder)

Van Stolkparkkoerier 53

De koepel - vlak achter Hotel de la Promenade in de Scheveningse Bosjes (Collectie A.E.M. Landheer-Roelants)

worden, waarvan de maatschappij de helft van de kosten droeg.

In 1899 werd bij de Gemeente een verzoek ingediend voor de bouw van 4 maal 2 halfvrijstaande huizen langs de Cremerweg, naar ontwerp van architect G. Brouwer. De huizen kregen de nummers 3 tot en met 10, en werden vernoemd naar acht Hollandse schilders: Berchem, Vermeer, Potter, Van Goijen, Cuijpp, Rubens, Ruysdael en Rembrandt.

Tegen de eeuwwisseling waren de huizen gereed.

De Groot was samen met zijn echtgenote Henriette Bornemann en hun twee kinderen Anna Caroline (geboren 1856) en Gualtherus Johannes (geboren 1858) in Devonia gaan wonen.

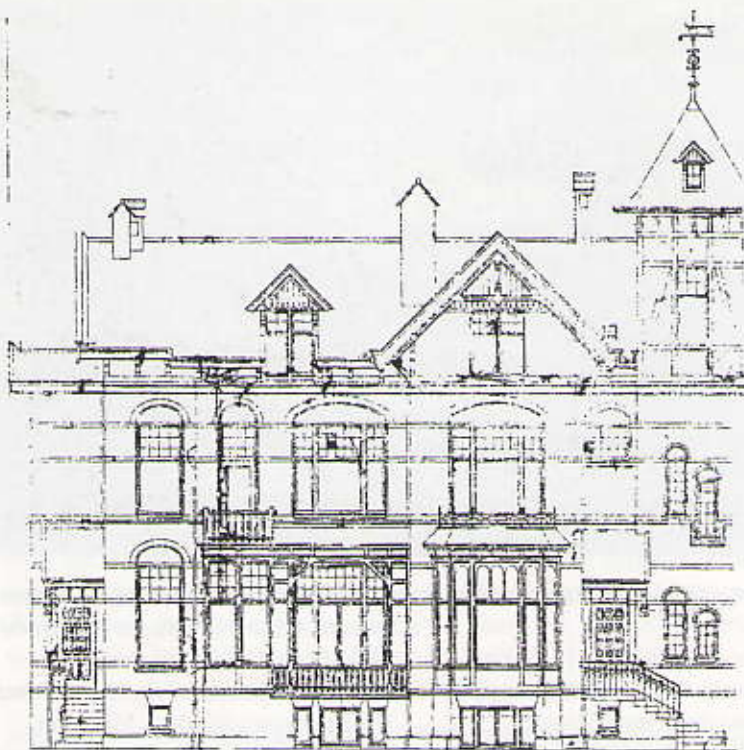
Maar slechts voor korte tijd: in 1903 - na verkoop van Devonia aan Jacob Pinchas Wolff, commissienair in effecten, voor het in die dagen bedrag van f 50.000, verhuisde de familie De Groot naar Villa Rembrandt, Cremerweg 10, en in 1907 naar Villa Berchem, Cremerweg 3, waar De Groot in 1909 overleed. Mevrouw De Groot en haar dochter bleven tot 1919 in Berchem wonen.

De eerste bewoners van Rembrandt (Cremerweg 10) waren de heer en mevrouw Kröller-Müller, die van juni 1901 tot maart 1903 - de tijd waarin Hulze Ten Vijver gebouwd werd letterlijk op een steenworp afstands daar vandaan woonden.

Wolff veranderde de naam van Villa Devonia in Villa Johanna.

Zijn verblijf in de Scheveningse Bosjes duurde slechts kort: op 18 februari 1907 liet hij zowel Villa Johanna als de aangrenzende Villa Berchem, die hij in 1907 voor f 20.500 had gekocht, openbaar verkopen. Villa Johanna bracht f 40.000 op, Villa Berchem f 16.000. Beide werden gekocht door de directeur van de Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende goederen "Cremerpark". Vrijwel onmiddellijk verkocht hij de panden weer: Villa Johanna voor f 44.000 aan de bij de buitenlandse dienst werkzame Mr. Reinier Anne Willem Jacob Jan Cremers en Villa Berchem voor f 17.401 aan Jan Hendrik de Groot.

Een volgende eigenaar van Villa Johanna was de advocaat Mr. Willem Loeb. Hij verhuurde het huis als theeschenkerij. In 1926 geraakte Loeb in zulke grote financiële moeilijkheden dat ook Villa Johanna geveild moest worden. Voor f 25.200 werd de villa gemijnd voor Josephus Johannes van der Meer, hotelhouder, en lid van de Raad van Beheer van de N.V. Koningin Wilhelmina Zeebad te Kijkduin, tevens exploitant van het aangrenzende café-restaurant en speeltuin-tennispark De Bataaf. Eind 1932 bracht Van der Meer de villa voor f 35.000 in bij de N.V. Koningin Wilhelmina Zeebad. In 1935 werd het terrein met op-

Ontwerp door G. Brouwer van de voorgevel van Cremerweg 7/8. De huizen werden - kenmerkend voor de tijd - gebouwd met veel, kunstig gesneden hout. (Collectie Bouwtekening Bouw- en Woningtoezicht)

stallen verkocht aan de aannemer Pieter Zaaijer Johanneszn. Na ruiling tegen het pand Laan van Nieuw-Oost Einde 279 in Voorburg en een toegift van f 9000 werden de bouwkundige Hermanus Antonius Lonnée en de architect Aart Claus Ieder voor de helft eigenaar. Daarmee waren de laatste dagen van de eens zo fraaie Villa Devonla geteld. Het huis werd gesloopt en maakte plaats voor drie moderne huizen onder één kap. Al spoedig werden de huizen verkocht en betrokken door de eerste bewoners: op nummer 2 Professor Ir. Gerardus Abraham Brender à Brandis, adjunct-directeur van het Haagse Gemeentelijke Gasbedrijf, op nummer 2a Maarten Hendrik van Dulm, vice-admiraal b.d., en op nr. 2b Ernst Straatemeijer, directeur van de Koninklijke Paketvaartmaatschappij. Het tussenhuis bracht f 15.500 op, de beide halfvrijstaande huizen f 20.000.

De huizen Cremerweg 4 tot en met 10 werden in 1918 voor in totaal f 165.000, dus ongeveer f 23.000 per huis, overgenomen

door de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende goederen Frederik Hendriklaan. Deze maatschappij verkocht op haar beurt vijf van de zeven huizen aan de toenmalige bewoners: Villa Vermeer (nr. 4) voor f 27.500 aan Ir. Jan Pieter Willeumier, Villa Potter (nr. 5) voor f 39.000 aan A.W.F. Idenburg, Minister van Koloniën, Villa Van Goijen (nr. 6) - in 1933 - voor f 29.000 aan Apjar van Stolk, Villa Cuijp (nr. 7) voor f 34.500 aan Ir. Lambertus Doedes, directeur van de N.V. Hollandsche Maatschappij tot het maken van Werken in gewapend beton, Villa Ruysdael (nr. 9) voor f 35.000 aan Dr. Jacob Roeters van Lennep, directeur van de N.V. Haagse Broodfabriek. Villa Rembrandt (nr. 10) werd in 1924 geveild, en werd voor f 40.000 eigendom van de koopman H.L. Bekker. Villa Rubens (nr. 8) kwam voor f 31.500 in handen van architect A.J.G.M. Geldens. De bewoner, de toneelspeler Eduard Verkade, kon of wilde kennelijk het huis niet kopen. In mei 1938 werd Ir. Lambertus Doedes, eigenaar/

bewoner van Cremerweg 7, voor f 16.500 eigenaar van Villa Rubens.

Zo was Doedes nu eigenaar geworden van het gehele perceel, waarop de huizen Cuijp en Rubens gebouwd waren, geworden. Hierop liet de 60-jarige Doedes - op 8 maart 1938 getrouwd met de bijna twintig jaar jongere Geertruida Ferwerda - de architect F.A. Eschauzier een modern landhuis ontwerpen.

De bouw van het huis nam een jaar in beslag. De heer en mevrouw Doedes woonden in die tijd op het adres Waalsdorperweg 108. Op 28 september 1939 - enkele weken na het begin van de Tweede Wereldoorlog - namen zij hun intrek in de nieuwe Villa Cuijp.

Afbraak en wederopbouw

Nadat op 10 mei 1940 ook ons land bij de Tweede Wereldoorlog betrokken was geraakt, was hier aanvankelijk van de bezetting niet zo veel te merken. Dat veranderde pas, nadat de bezetter in 1942 besloot tot de al eerder genoemde aanleg van de "Atlantikwall". Hiervoor moesten in november 1942 grote delen van Den Haag worden ontruimd.

In 1943 gaf de bezetter opdracht Huize Ten Vijver met de bijgebouwen te slopen.

In september 1944 werden bijna alle huizen aan de Cremerweg afgebroken. Alleen Villa Cuijp bleef staan.

Na de bevrijding in mei 1945 stond de gemeente voor de taak orde op zaken te stellen in het zwaar getroffen Den Haag. Alleen al voor het dichten van de tankgracht moesten B & W het ook toen enorme bedrag van f 1.400.000 uittrekken. Op 10 augustus 1945 werd met de uitvoering van dat karwei een aanvang gemaakt er hoogte van de Promenade.

Al op 17 juli 1945 had de Hilversumse architect W.M. Dudok opdracht gekregen een algemeen opbouwplan voor de stad te maken. Dit structuurplan kwam begin 1950 gereed.

Inmiddels was er ook energiek begonnen aan het opnieuw be-

planten van de Scheveningse Bosjes. Hierbij werden ook schoolkinderen uit Scheveningen betrokken. Als volwassenen voelen die schoolkinderen van toen zich nog zeer betrokken bij de Bosjes, zoals nog onlangs bij de acties rond de verplaatsing van Madurodam is gebleken. De Waterpartij werd uitgebreid. De Dwarsweg werd teruggebracht tot het doodlopende stuk bij de Hogeweg, ter hoogte van het Monument voor de slachtoffers van het Englandspeel. De Cremerweg werd groten-deels verwijderd. Het tracé tussen de Water-

partij en de Haringkade werd gehandhaafd, en in later tijd herdoopt in Ver Huellweg. Daar werd ook de Ver Huellbank herplaatst. Voor de Cremerbank werd een weliswaar idyllisch gelegen, maar toch wat verstopt plaatsje gevonden bij de Duinweg aan de westkant van de Waterpartij.

Het gedeelte van de Scheveningse Bosjes dat particulier eigendom was geweest, werd op 11 november 1950 en 8 januari 1951 aan

de Gemeente Den Haag toegewezen, "in het belang van de Wederopbouw".

De heer Doedes zal met verdriet hebben moeten aanzien dat ook hij zijn nog overeind staande, relatief nieuwe huis moest afstaan. In laatste instantie werd op 17 maart 1948 op zijn verzoek Villa Cuijp te mogen herstellen afwijzend beslist. De schadevergoeding van f 25.000 was misschien een pleister op de wonde. Het zal hem in elk geval in staat

gesteld hebben op niet te grote afstand een perceel duingrond te kopen, daar een huis op te doen bouwen (Sint Hubertusweg 6) en er van 17 december 1951 tot aan zijn dood op 17 mei 1955 te wonen.

Voor dit gebied stelde de gemeenteraad op 27 augustus 1951 het Wederopbouwplan Stadhoudersplantsoen/Scheveningse Bosjes vast, dat pas in 1953 van kracht werd. Het ziet er naar uit dat dit

plan als voorloper van een bestemmingsplan voor de Scheveningse Bosjes de veertig jaar nog wel zal halen.

Het Wederopbouwplan maakte de aanleg mogelijk van de Teldersweg eerst en later van het Hubertusviaduct mogelijk. De onnatuurlijke tweedeling van de Bosjes, die er het gevolg van is, is helaas niet meer terug te draaien.

De aanleg van een eco-duct ter plaatse bleek al snel als 'luchtfietsrij' te moeten worden afgedaan.

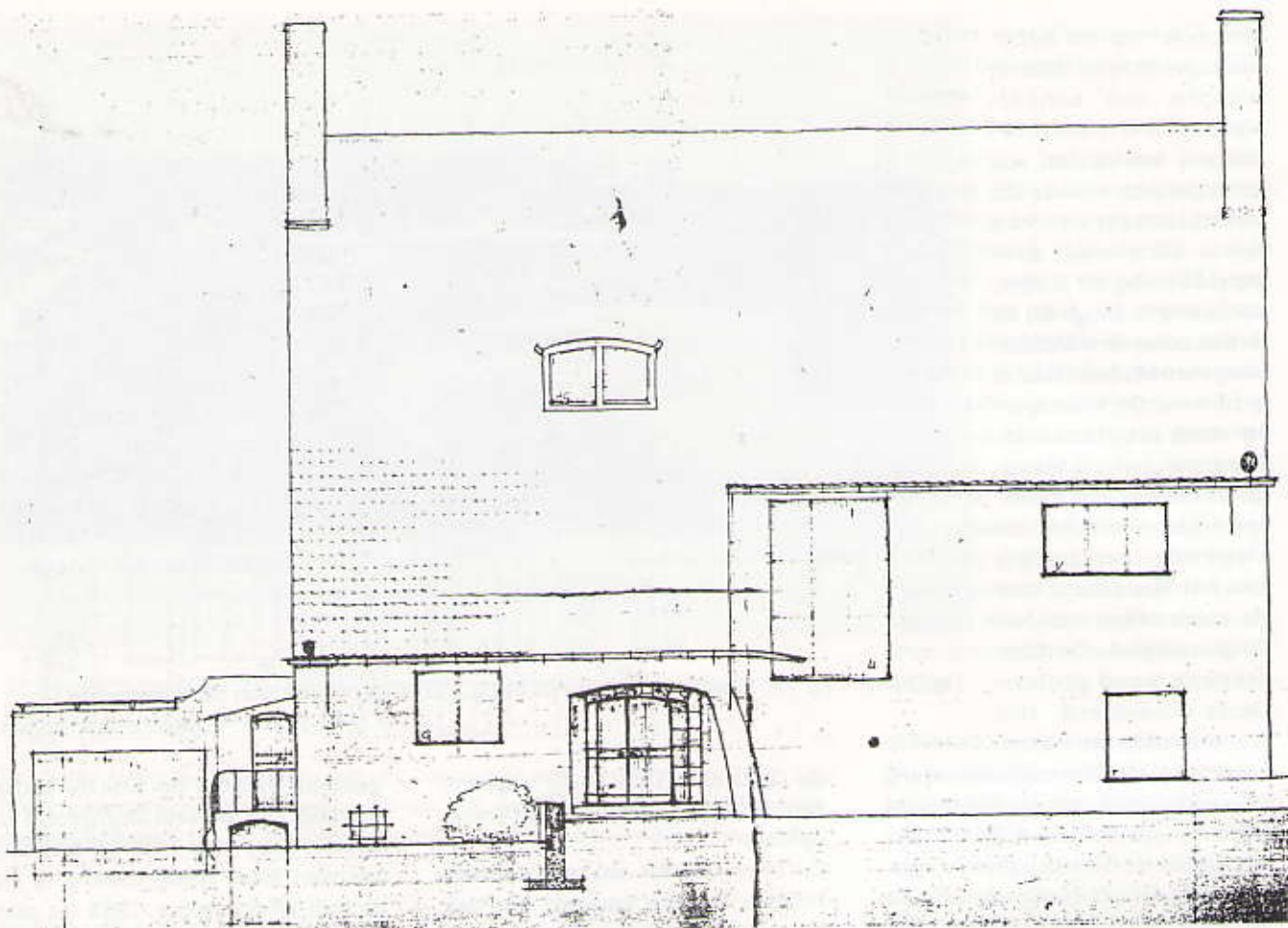
De Cremer- en Ver Huellbank waren dicht bij elkaar geplaatst aan de Waterpartij.

(Collectie R.P. Lujter)

De prachtige begroeiing van de Waterpartij rond 1930. Links het "zwaneneiland", op de achtergrond Villa Devonia.

(Collectie A.E.M. Landheer-Roelants)

Ontwerp uit 1938 van F.A. Eschauzier voor de gevel van Villa Cuijp
(Coll. Bouwtekeningen Bouw- en Woningtoezicht)

Toch zou het een goede zaak zijn, als tegelijk met de andere werkzaamheden, die voor het herziene uitbreidingsplan van Madurodam moeten worden uitgevoerd, de verbinding tussen beide delen van de

Scheveningse Bosjes op enigerlei wijze zou kunnen worden hersteld.

Anneke Landheer-Roelants

Bronnen:

Kadaster. Eigendomstitels 552/25; 866/3; 928/70; 984/31; 991/38; 1191/56; 1267/32; 1267/32; 1267/35; 1622/27; 1650/14; 1654/84; 1659/70; 1672/42; 1674/3; 2047/9; 2348/88; 2502/38; 2506/99; 2511/78; 2524/20
Van Stolkparkkoerier nrs. 10 en 11 (januari/april 1982). C.H. Slegte.
Jonkheer H.C.A. Ver Huell en de Scheveningse Bosjes, en De Ver Huellbank.
Gemeentearchief 's-Gravenhage.
Bevolkingsregister
Gemeentearchief. Woningregister
Gemeentearchief.
Handelingen der Gemeenteraad 1945-1950.
Landheer-Roelants, A.E.M.
Het Van Stolkpark in oude ansichten, Zaltbommel 1984.

De Scheveningse Bosjes vlak na de oorlog - een kale vlakte met asperges en prikkeldraad (foto Collectie Gemeentearchief 's-Gravenhage)

Egels

Zijn er egels in het Van Stolkpark? Of waren er egels in het Van Stolkpark..

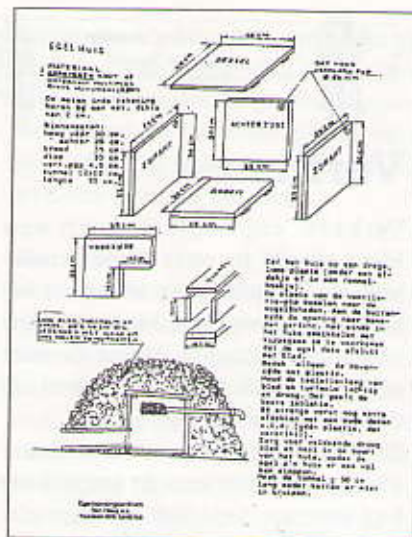
We zagen een plat exemplaar, dat getracht had de Duinweg over te steken; ze zijn er in ieder geval geweest. Helaas helpt hun verdedigingsmechanisme en schrikreactie: oprollen met de stekeltjes naar buiten, niet erg goed op de verkeersweg.

Anders dan men vaak denkt houden egels niet zo van hoge bossen, maar meer van struikgewas, en voelen zij zich heel goed thuis in parken en tuinen. Ze zijn nuttig, voeden zich met lastige diersoorten als slakken en jonge muizen. Insecten, eieren, wormen, vruchten en zaden staan ook op het menu.

Egelvriendelijkheden

Toch kan men de tuin uit ege-
oogpunt nog wel verbeteren.

Bijvoorbeeld door openingen te maken van minimaal 12x12 cm in de erfscheidingen, zodat de egels zich van tuin tot tuin kunnen begeven zonder de weg op te

hoeven. In vijvers met hoge randen is een "kippentrapje" essentieel om de dieren van een verdrinkingsdood te redden. Het gebruik van gif, het laten rondslingeren van glas, spijkers of andere scherpe voorwerpen dient te worden vermeden. Plekjes met dichte begroeiing (liefst bramen) bieden beschutting. Een andere egelvriendelijke maatregel is het aanleggen van een composthoop. 's Zomers maken de egels er nesten; in de winter kunnen zij er overwinteren.

Maar men dient zich er wel voor te hoeden met groot enthousiasme de boel om te spitten. Menige egel werd verwond door schop of greep. Gewonde of zieke egels kan men brengen naar het egelopvangcentrum, waar zij liefdevol worden opgefokt, en weer uitgezet in wijken met voldoende ruimte, rust en veiligheid, water en voedsel.

Wil men de egels voeren, dan is katte- of hondevoer, fruit of een boterham met een ietsje pinda- kaas de beste keus. Geen melk: daarvan krijgen de diertjes ernstige diarrhee.

Wie echt enthousiast is kan zelfs een egelhuis bouwen.

Voor meer informatie wende men zich tot de Stichting Egelopvang Den Haag e.o., telefoon 3542188, 3233693 of 3552060.

Het is mogelijk een afspraak te maken voor bezoek aan het egelasiel, vanaf eind september een lespakket te bestellen, of zich aan te melden als vrijwilliger!

Caroline de Jong-Boon

Tuinieren is vooruitzien

Als de zomer voorbij is en de herfst breekt aan, als de dagen korter worden en de temperatuur zakt, dan trekt de tuin je minder aan. Je bent geneigd je belangstelling te verleggen. Toch heeft de tuin je aandacht in dit jaargetijde extra nodig. Nu moeten beslissingen genomen worden, plannen gesmeed voor het komende voorjaar. Het is de tijd bij uitstek om te planten en te verplanten, want dan zijn de wortels net weer aan de groei gekomen voor de vorst invalt.

Bollen van sneeuwkllokjes, sneeuwroem, crocussen, voorjaaririsjes, narcissen en tulpen, wie zou die in zijn tuin willen missen?

Een ander herfstwerk is zaden verzamelen van planten die men wil vermeerderen en meteen uitgezaaid moeten worden, en van die planten die juist niet mogen

uitzaaien, omdat je er al te veel van hebt. Eén- en tweejarige planten die uitgebloeid zijn horen op de composthoop thuis. Overjarige planten moeten gedeeld of gescheurd worden om de oude kern te verwijderen en de nieuwe scheuten te herplanten.

Het gazon dat nu voor het laatst is gemaaid moet nagekeken worden: kuilen met compost aangevuld en ingezaaid (vooral na een mollenplaag) en onkruid uitgestoken. Een grasveld hoeft in deze dagen niet bemest te worden, dat is voorjaarswerk. Wel kan men wat kalkmest aanbrengen om de ergste mosgroei tegen te gaan. Blad moet van het gras afgeharkt worden.

Rozen die pas in het voorjaar bemest en ook dan pas gesnoeid worden, ondergaan de volgende behandeling: een eindje rondom de stam graaf je een greppeltje, de vrijgekomen aarde wordt vlak om de stam heen als een heuveltje opgeworpen, zodat het veredelingspunt van de roos beschermd

wordt tegen de vrieskou. Het greppeltje vult men met compost. Dood hout kan nu al weggesneden worden, en klimrozen kunnen flink uitgedund.

Het najaar is de beste tijd om nieuwe exemplaren te planten, maar nooit daar waar een andere roos gestaan heeft, die groeit daar slecht.

Vroeger placht men de tuin voor de winter keurig op te ruimen, nu vindt men dat het dode hout op de grond en de bladafval een goede bescherming vormen tegen de vorst en pas in te lente dienen te worden opgeruimd.

Een rotstuijn kan in het najaar flink onder handen genomen worden. Haal de plantjes eruit, leg de stenen weer goed en plant de jonge scheuten weer terug nadat de oude kern eruit gesneden is. Strooi er grit omheen.

Onze heesters delen we in twee groepen in: de bladhoudende en de bladverliezende. De eerste groep is het makkelijkst, daar hoef je weinig aan te doen. Alleen

als ze als heg gebruikt worden kunnen we ze bij knippen, en uit model gegroeide grote exemplaren kunnen nu in vorm gesneden worden.

De bladverliezende deel je weer in twee groepen: de voorjaarbloeiers en de zomer- en winterbloeiers.

De voorjaarbloeiers mogen nu niet gesnoeid worden, want de knoppen zijn al geformeerd, ze zouden in het voorjaar geen bloem voortbrengen. Dat knippen geschiedt nl. direct nadat ze uitgebloeid zijn in de lente. De zomer- en winterbloeiers kunnen vanaf het moment dat ze ophouden met bloeien tot in maart hun snoeibeurt ondergaan.

Denk eraan, dat wanneer je een heester wilt planten of verplanten het plantgat ongeveer tweemaal zo groot moet zijn als de kluit is. De wortels moeten wat bijgetopt worden, mogen nooit naar boven wijzen en prefereren een losse grond. Zet de kluit tijdens het graven in een emmer vol water en giet dit in het plantgat na het planten. Geef wat mest of compost boven op de aarde en stamp goed aan. Giet de eerste dagen veel.

Bij sommige planten kan er bodemmoeheid optreden als ze te lang op één plaats blijven staan. Graaf ze uit en plant de jonge delen ergens anders uit. Je vindt dit verschijnsel bij o.a. phlox, riddersporen, asters, rudbeckia's na een jaar of vijf, zes.

Er zijn ook planten die er alleen maar mooier op worden wanneer zij lang op dezelfde plaats staan, o.a. pioenrozen, crambe cordifolia, thalictrum-soorten en geitenbaard.

Nog een goede raad: staan er planten in de tuin die matig winterhard zijn, maak er dan stekjes van en overwinter die in huis. Wie een serre heeft kan er een orangerie van maken en fuchsia's, geraniums en diverse potplanten zo een langer leven schenken.

Else Ringnald-Houtsmuller

Verkeer

Verkeer, eigenlijk gewoon een klein woord in onze Nederlandse taal. Maar, hebt u er wel eens bij stilgestaan wat dit kleine woord allemaal inhoudt. Want is niet alles wat zich maar enigszins op de weg bevindt verkeer?

Dan valt dus alles, van een kleine kleuter die zijn eerste stapjes op het trottoir zet, tot en met een grote dieplader, die alleen onder politiebegeleiding over de weg mag rijden, onder dat kleine woordje Verkeer. En dat is dus nogal wat.

Om nu al dat verkeer in goede banen te leiden zijn er een heleboel wetten en regels.

Over deze regels wil ik het nu even hebben.

Speciaal de regels, omdat ik denk dat het met de kennis van de wetten wel redelijk goed zit. Want eenieder weet wel dat je zonder rijbewijs niet in een auto mag rijden en dat deze auto weer ieder jaar gekeurd moet worden. Dan hoef ik het natuurlijk helemaal niet te hebben over glaasje op laat je rijden, want hoe kan het anders dat het alcoholvrije bier zo populair is.

Nee, met de wetsregels zit het wel goed. Maar weten wij ook zo veel van onze regels en dan met name de regels die onze gedragingen op de weg moeten regelen?

De meeste gedragsregels en verkeersborden staan in het Reglement Verkeersregels en Verkeers tekens, kortweg het RVV.

Het RVV leren we op de basisschool en later moeten we gaan blokken voor het theoriegedeelte van het rijbewijs. Maar als we van school af zijn of eenmaal het theorie-examen binnen hebben, dan kijken we er meestal verder niet meer naar om. En ik vraag me nu af of dit nu wel zo goed is. Want verandert er niet ontzettend veel in de loop van de tijd. Zo komen er steeds meer borden bij en ook een aantal gedragsregels is aan verandering onderhevig.

Op dit moment zien de meeste

mensen het verkeer als een strijd, een strijd tussen het zogenaamde langzame verkeer en het gemotoriseerde verkeer. Ook wel een strijd om de klok. Want we moesten allemaal vijf minuten geleden daar zijn waar we op weg naar toe zijn.

En dan komt het. Die fietser die zijn licht niet aan heeft omdat de dynamo zo tegen de band drukt, waardoor hij niet zo snel kan fietsen. De automobilist die links- of rechtsafslaat en die de fietser die rechtdoor gaat, geen voorrang verleent, omdat deze toch wel even kan wachten, of die vergeet dat bij een voorrangsweg ook het fietspad daartoe behoort en dus zover doorrijdt dat hij op dit fietspad stilstaat, met alle hinder tot gevolg.

Kortom, allemaal kleine ergernissen.

Dan laat ik verder de ergernissen zoals bijv. het parkeren, rood licht, enz. enz. maar buiten beschouwing.

Persoonlijk ben ik er dan ook een voorstander van om regelmatig een nieuw theorie-examen te laten afnemen. Want waarom om de tien jaar een nieuwe foto om het rijbewijs op te frissen en waarom dan niet tegelijkertijd een opfrissing van de theorie. We vergeten zo snel. Zo zie je ook dat Veilig Verkeer Nederland ons eraan moet herinneren dat de kinderen weer naar school gaan.

Ik heb nu een verzoek. Wil eenieder die dit heeft gelezen nu eens bij zichzelf te rade gaan of hij of zij nu nog op de hoogte is van de belangrijkste gedragsregels.

Dat kan gemakkelijk. Neem de eerstvolgende keer dat nu naar buiten gaat, of dit nu is lopend, op de fiets, in de auto of wat dan ook, let dan eens op de eerste tien verkeersregels die u tegenkomt. Dit kunnen zijn verkeersborden, tekens op het wegdek enz. Als u nu van alle tien weet wat de bedoeling van de tekens is, prima.

Maar, bij minder, wat dan. Is dan misschien de kennis van de gedragsregels niet meer zo actueel? Indien er veel mensen niet voor het proefje dat hierboven staat of er bijvoorbeeld veel vragen zijn over het nieuwe RVV, dat bin-

nenkort in werking gaat, ben ik bereid om in overleg met het bestuur van de Wijkvereniging "Van Stolkpark" een informatieavond over het RVV te organiseren.

**Uw wijkagent,
Kees Lookman**

P.S. Graag wil ik, op deze helaas wat onpersoonlijke wijze, eenieder en in het bijzonder het bestuur van de Wijkvereniging en de Stichting Buurtpreventie bedanken voor de belangstelling die ik mocht ondervinden na het mij overkomen sportongeval en de helaas langdurige herstelperiode die daarop volgde.

Weg... op de fiets!

De oplettende wijkgenoten zullen zich wel verbaasd

hebben over nieuwe bordjes in het Van Stolkpark, met cryptische afkortingen als LF4a en LF1b.

Misschien hebt u al wat gemoeperd over visuele vervuiling. Maar dat is dan toch ten onrechte.

Want het betreft hier een geweldige aanwinst. Mocht u namelijk ooit de wijk willen verlaten, dan hoeft u maar op de fiets te stappen en de bordjes te volgen, en u komt terecht in Engeland, of straks zelfs in Moskou!

Routes

Het Van Stolkpark blijkt namelijk een kruispunt in een zich steeds uitbreidend net van landelijke fietspaden te zijn. De Noordzeeroute (LF: landelijke fietsroute 1, a en b staan voor heen en terug) gaat van Den Helder (via het Van Stolkpark) langs Zeeuws-Vlaanderen door België naar de Franse grens. Op het ogenblik is men bezig de route verder door te trekken naar Boulogne, van waar per veer naar Engeland kan worden gevaren. De Midden-Nederland (LF 4) route begint(!) in het Van Stolkpark en gaat via Utrecht en Enschede door naar de Duitse grens, en wordt in Duitsland voortgezet tot Hörter in het We-

serbergland. Door de verzoening met het Oostblok zijn de mogelijkheden oneindig groter geworden. Men is in ieder geval van plan door te gaan tot Berlijn, en wellicht zelfs tot Moskou!

Bordjes

In België is de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd verantwoordelijk voor de bewijzering; in Duitsland is het "Er Eins", die wel een ander soort bordjes heeft neergezet. In Nederland heeft de Stichting Landelijk Fietsplatform de routes uitgezet. De stichting is gevormd door een samenwerking van ANWB, de fietsersbond ENFB, het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en andere organisaties.

Een derde route

Men is tenslotte bezig met een derde route van Maastricht naar Groningen, zodat er een soort H in Nederland komt.

De bedoeling is gebruik te maken van vrijwilligge fietspaden en rustige binnenweggetjes, aantrekkelijke landschappen te doorkruisen en bezoekwaardige plaatsen aan te doen.

Is men met het laatste uiteraard geslaagd door onze wijk te verkiezen, wat de veilige routes betreft is de Van Stolkweg althans niet de meest gelukkigste greep.

Misschien een goede aanleiding voor de Gemeente om de toegangen voor fietsers tot het Van Stolkpark vanaf Scheveningseweg en Kanaalweg te verbeteren, en eindelijk de beloofde snelheidsbepkende maatregelen uit te voeren. Dit kan ook de vele fietsende kinderen ten goede komen. Wie weet komt er zelfs wel die droomroute door de Scheveningse Bosjes die zo fraai prijkt in het ontwerp-bestemmingsplan. Voor de twee bewegwijzerde routes bestaan gidsjes. Daarnaast zijn er nog twee "basisgidsen", waar ook niet-bewegwijzerde routes in staan voor het noordelijke en het zuidelijke deel van Nederland. De routegidsen zijn te verkrijgen bij de ANWB, de ENFB, veel VVV-kantoren en boekhandels. De LF-routegidsen zijn ook te bestellen door 12,50 over te maken op giro

516279 ten name van het Fietsplatform te Nieuwegein, met vermelding van de route die men wil (voor meer informatie belle men 03402-42003).

Caroline de Jong-Boon

Ouderen en Criminaliteit

Op donderdag 26 september zal oud-wethouder P. Vink in het Wijk- en Dienstencentrum Het Kalhuis het startsein geven voor een nieuw project in het stadsdeel Scheveningen.

Het project is een gezamenlijke activiteit van de Haagse politie, het Ouderenwerk Scheveningen (SOWOG) en de Wijkoudergroep Scheveningen-dorp e.o. Het Ministerie van Justie treedt op als geldgever van dit unieke project optreedt.

De streven van het project is het door voorlichting ouderen weerbaarder te maken tegen vormen van "kleine criminaliteit" (uitnemers, oplichters, c.a.).

De voorlichting zal in huiskamer-gesprekken gegeven worden door ouderen. De ouderen krijgen de gelegenheid in deze gesprekken hun persoonlijke problemen en gevoelens op tafel te leggen. De gespreksleider zal aan de hand van deze problemen advies geven en eventuele angstgevoelens weg te nemen: de oudere weerbaarder te maken.

De groep, die het project begeleidt, heeft de gespreksleiders - zelf ouderen - in een vijfdaagse cursus op hun taak voorbereid. Ook hebben zij een handboek samengesteld, dat de voorlichters als naslagwerk kunnen gebruiken.

Als u 65 jaar en ouder bent valt u in de groep die dit project wil bereiken. U kunt zich voor een gesprek aanmelden of inlichtingen vragen bij de consultant ouderenwerk Scheveningen in Het Kalhuis, de heer A.J. Verbauwen (telefoon 354 80 90) of de heer J. Turlings, lid van de projectgroep (telefoon 355 87 63).

In een volgend nummer van de Koerier zal verder op dit project worden ingegaan.

Wat staat er in deze Koerier?

Babysitters	40
Cremerweg	31
Egels	37
Modernisering van de statuten	26
Nieuwe ontwikkelingen rond Madurodam	26
Ouderen en Criminaliteit	39
Over bouwen, breken en behouden	29
Project gescheiden inzameling van afval	28
Stadsbeheer	27
Tuinieren	37
Van de Belvédère af gezien	30
Verkeer	38
Weg op de fiets	39
Wijkvereniging "Van Stolkpark"	40

Aan deze Koerier werkten mee:

Hanneke Farkas-Teekens
Caroline de Jong-Boon
Ton Landheer
Anneke Landheer-Roelants
Kees Lookman
Else Ringnalda-Houtsmuller
Jan van Rijkevorsel

Draagt u al een Van Stolkparkdas?

Ze zijn er in blauw, groen en wijnrood: dassen, shawls, chokers en butterfly's van het Van Stolkpark. Afgehaald bij het contactadres kosten ze: dassen fl. 22,50 en shawls en chokers en butterfly's fl. 25,=. Er zijn nu - op verzoek van vele Van Stolkparkers - pochettes. Deze kosten fl. 12,50 per stuk.

Bent u al lid? van de Wijkvereniging "Van Stolkpark"?

Het bestuur van de Wijkvereniging "Van Stolkpark" doet al hetgeen in haar vermogen ligt voor een goed woon- en leefklimaat, ook in uw belang. U kunt de wijkvereniging steunen door lid te worden. U kunt u aanmelden als lid door een bedrag van tenminste fl. 20,= per jaar over te schrijven naar postrekening 34 41 829 ten name van de penningmeester van de Wijkvereniging "Van Stolkpark". Als u buiten het Van Stolkpark woont, op de hoogte wilt blijven van het wel en wee in het Van Stolkpark, kunt u als donateur de Van Stolkparkkoerier over de post toegezonden krijgen na overschrijving van fl. 20,= naar post- rekening 34 41 829.

Babysitters

Minimum tarieven zijn:

fl. 4,= per uur van 19.00-24.00 uur fl. 5,= per uur vóór 19.00 uur (dus overdag) en ná 24.00 uur.

Als een babysitter blijft slapen, dan wordt het tarief berekend tot het moment van thuiskomst van de ouders. Het is noodzakelijk gebleken beide partijen erop te wijzen, dat er duidelijke afspraken moeten zijn over de tijd van thuiskomst en over het al dan niet ontvangen van bezoek tijdens het babysitten. Het is voor iedereen prettiger dit van te voren goed te regelen.

Andrea Balhuizen	telefoon	351 48 13
Anna Commandeur	telefoon	354 24 83
Natalie Engering	telefoon	350 20 70
Charlotte Gerding	telefoon	355 22 96
Eduard Fasseur	telefoon	355 93 12
Reinier Krijt	telefoon	355 42 28
Karim Luljendijk	telefoon	354 18 86
Kors-Jan Schuurmans	telefoon	355 15 44
Step Wijsenbeek	telefoon	350 55 80

Wijkvereniging "Van Stolkpark"

Contact- en correspondentie-adres:
Prof. P.S. Gerbrandyweg 3
telefoon 354 12 96

Bestuur:

Voorzitter:
Mr T. Landheer
Prof. P.S. Gerbrandyweg 3
telefoon 354 12 96

Onder-voorzitter:
R. de Jong
Van Stolkweg 27f

Secretaris:
Mw Drs J.C. de Jong-Boon
Belvédèreweg 13
telefoon 351 42 19

Penningmeester:
J.A. Kusters
Belvédèreweg 17
telefoon 352 33 94

Leden:
R.P. Luijter
Kanaalweg 27
telefoon 354 13 13
Jhr. Mr. J.J.M.M. van Rijkevorsel
Duinweg 10
telefoon 352 50 54
Mw. Th.H.E. Wilmink-Weijhenke
Duinweg 4
telefoon 354 90 36

Stadsdeelkantoor Scheveningen
Duinstraat 10
telefoon 353 56 00

Stadsdeelcoördinator:
mevrouw I. van der Meer
telefoon 353 56 00

Stadsdeelchef Stadsbeheer
mevrouw A. Coemaet-Kalmijn
telefoon 353 56 52

Wijkcontactambtenaar:
Mw. R.H.K. Schlessler-Randhani
telefoon 353 53 64

Stichting Buurtpreventie Van Stolkpark:

Voorzitter:
R. de Jong
Van Stolkweg 27f

Secretaris/penningmeester:
Drs. L.P.M. Zijerveld
Van Stolkweg 20a
telefoon: 355 47 88

Residentie Bewaking:
telefoon 381 85 78

Van Stolkparkkoerier:

Eindredacteur:
Anneke Landheer-Roelants

Burenhulp:

Wijkhoofd:
Mw. E.M. Braat-van Pelt
telefoon 354 52 04

Plv. wijkhoofd:
Mw. D.G.F. Jöbsis-Stomp
telefoon 352 40 65

Verspreiding:
Rob Luijter,
Kanaalweg 27,
telefoon 354 13 13

Wijkagent:
C. Lookman
Politiebureau Nieuwe Parklaan
telefoon 310 30 56/310 30 52

Rayonagent:
F. de Ruiter
Politiebureau Nieuwe Parklaan
telefoon 310 30 38/310 30 52